

חולין דף קכ"ד

תנור שחילקו

לגובהו או לרוחבו

הגמרא הביאה, שנחלקו תנאים במשנה בכלים, כיצד יעשה מי שלא רוצה שתנורו יבוא לידי טומאה. לחכמים חולקו לשלשה וגורר עד הקרקע את הטיט שמחברו. ולרבי מאיר לא צריך לחלקו לשלשה ולא לגרור עד הקרקע, אלא ממעטו מבפנים מארבע טפחים. כעת שואלת הגמרא, ממה שהצריכו חכמים לחולקו לשלשה, משמע שצריך שלא יהיה בשום חלק רוב מהתנור. וקשה ממה ששנינו במשנה בכלים, תנור תחלתו ארבעה, ואם היה גדול ונטמא ושברו, צריך שלא יהא בו שבר של ארבעה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, במה דברים אמורים? בתנורים גדולים העשויים לאפות ולצללות כדרך, אבל בקטן שעושין לתינוקות תחלתו כל שהוא, משתגמר מלאכתו שנגמר והסיקו, שיריו ברובו. ואמרו החכמים מבית מדרשו של רבי ינאי, 'כל שהוא' זה טפח, שכן עושים תנורי בנות טפח. ומשמע שמדברי חכמים שכל שאין בכל חלק ארבעה טפחים התנור טהור. ומהמשנה הקודמת משמע שאם חילק את התנור לשני חלקים לא נטהר אף אם אין בכל חלק ארבעה טפחים? עונה הגמרא, שכשחילק את התנור לרחבו, די אם אין בכל חלק ארבעה, אף אם שברו לשניים, כיון ששוב אינו עומד יפה. אולם אם חילקו לארכו בגובהו, צריך שלא יהא בכל חלק רובו כיון שיכול לחזור ולחברו בקלות.

עוד שואלת הגמרא, מדוע נטהר תנור קטן רק אם אין בשיריו רובו, למה ראוי רובו של טפח? אמר אביי, הכוונה ששירי גדול ברובו. שואלת הגמרא והרי חכמים אמרו 'ארבעה'? עונה הגמרא, הכוונה לתנור של תשעה. שאף על גב שבחציו יש ארבעה לא נטמא עד שיהיה רוב. ומכאן משמע שתנור של שבעה, הואיל ורובו הוא פחות מארבעה, מקלים חכמים שלא נטמא ברובו.

הגמרא חוזרת לעניין שיעור קרע שעושים בבגד כדי לטהרו. והביאה הגמרא, שאם שייר בבגד שיעור של מעפורת לא נטהר. וכעת מביאה לשון אחרת, שיש אומרים שכך אמר רב הונא משום רבי ישמעאל ברבי

יוסי, אפילו שייר בה כדי מעפורת בטלה מתורת בגד. אמר ריש לקיש, אין הבגד בטל אלא אם הוא מבד. אבל אם הוא עשוי מעור, חשוב לא בטל. ורבי יוחנן אמר, אפילו עור לא חשוב. הקשה רבי יוחנן לריש לקיש, ממה ששנינו במשנה בכלים, עור טמא מדרס חישב עליו לרצועה וסנדלין כיון שנתן בו איזמל טהור, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים, עד שימעיטנו מחמשה טפחים. הרי שאם מיעטו טהור הרי שעור אינו חשוב? עונה הגמרא, מדובר בעור העשוי למושב זב, שפחות משיעור זה אינו ראוי לכך.

משנה

עור שיש עליו שני חצאי זיתים עור שיש עליו כזית בשר במקום אחד, הנוגע בציב שהוא חוט דק מהבשר, היוצא מהבשר או בשערה שכנגדו, טמא משום שומר. היו עליו כשני חצאי זיתים, מטמא במשא שהרי נשא כזית נבלה, ולא משום מגע, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא במגע ולא במשא. ומודה רבי עקיבא שהמסיט שתי חצאי זיתים שטחבם על קיסם, שהוא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן.

גמרא

עוד שיש עליו כזית שחתכו בסכין אמר עולא אמר רבי יוחנן, לא שנו שכזית שלם דברי הכל לא בטל, אלא שנחתך על ידי חיה, אבל על ידי סכין, ביטל האדם על ידי מעשהו. שאל רב נחמן את עולא, האם אמר רבי יוחנן אפילו בשיעור גדול כתרטא⁷⁵⁸? אמר לו, כן. ואפילו בשיעור גדול יותר 'כנפיא'? אמר לו, כן. אמר לו, בלשון שבועה, שאפילו הייתי שומע זאת מפיו של רבי יוחנן לא הייתי מציית לכך! כשעלה רב אושעיא, מצא את רבי אמי, ואמר לו שכך אמר עולא וכך ענה לו רב נחמן. שאלו האם משום שרב נחמן חתנו של בית הנשיא הוא מזלזל בשמועתו של רבי יוחנן?!

עוד שיש עליו שני חצאי עוד מביאה הגמרא, שפעם אחרת מצא רב אושעיא כזית שפלטתו סכין את רבי אמי שישב ושנה את הסיפא, היו עליו שני

חצאי זיתים מטמאים במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא במגע ולא במשא. אמר רבי יוחנן, לא שנו שלרבי ישמעאל שתי חצאי זיתים לא בטלים זה רק אם פלטתו חיה, אבל פלטתו סכין בטל. אמר לו, מר שנה כן על הסיפא? אם היו שונים כך לפני רב נחמן, לא היה מזלזל בזה! אמר ליה: כן. שאלו רבי אמי, האם עולא שנה כן על הרישא לגבי כזית שלם? אמר לו, כן. אמר לו בלשון שבועה, אם היה אומר לי יהושע בן נון משמו לא הייתי מציית.

כשבא רבין וכל היורדים מארץ ישראל לבבל אמרו כן על הרישא. שואלת הגמרא, והרי קשה אם כזית שלם בטל, ואפילו גדול כתרטא, וכזה שיעור ודאי שאנשים לא מבטלים? עונה הגמרא, שזה כפי שאמר רב פפא⁷⁵⁹, שמדובר בשכבת בשר דקה שנותרה על העור שמצטרף לשיעור כזית⁷⁶⁰.

הצטרפות של שני שיעורי טומאה למדנו במשנה שנחלקו בעור שיש עליו שני חצאי זיתים, לרבי ישמעאל מטמא במשא ולא במגע ולרבי עקיבא לא מטמא כלל. אמר בר פדא, מה שרבי ישמעאל מחלק שבמגע אינו מטמא, זה רק כשנגע בעור מאחוריו ולא בבשר⁷⁶¹, אבל מלפניו יש נוגע וחוזר ונוגע, כלומר שתי נגיעות מצטרפות. ורבי יוחנן אמר אין נוגע וחוזר ונוגע. ורבי יוחנן הולך בזה לשיטתו, שאמר שרבי ישמעאל ורבי דוסא בן הרכינס, בדין צירוף שני חצאי זיתים. רבי ישמעאל מה ששנינו במשנה. רבי דוסא בן הרכינס, מה ששנינו במשנה, כל המטמאין באהל כגון: כזית מן המת, ורובע עצמות, ומלא תרוד רקב, שנחלק השיעור לשנים והכניס את שתי החצאים לתוך הבית, רבי דוסא בן הרכינס מטהר שאין האהילות מצטרפות, וחכמים מטמאים. ומכך שאמר רבי דוסא בן הרכינס שאין מאהיל וחוזר ומאהיל, גם כאן אין נוגע וחוזר ונוגע! שואלת הגמרא, משמע שחכמים החולקים סוברים כרבי עקיבא, והרי לשיטתו מיקל ומטהר? עונה הגמרא, שרבי עקיבא טיהר רק בעור, אבל בעלמא מטמא. שכן שנינו בסיפא, ומודה רבי

759 עמוד ב'.

760 ומיהו פלטתו חיה דלאו איהו בטליה לא בטיל. רש"י.

761 כיון שאין כזית שלם יחד – אין לו יד ולא שומר. רש"י.

עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן אפילו רחוקין זה מזה, שהוא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן. הקשה רב עוקבא בר חמא, נאמר: "בנבלתם" ולא בעור שיש עליו שני חצאי זיתים. יכול אף במשא? תלמוד לומר: "והנושא וכו' יטמא" דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, כיון שלדבריו אינו מטמא במגע אינו במשא, שנאמר: "והנוגע וכו' והנושא", את שבא לכלל מגע בא לכלל משא, לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא. ואם סוברים כבר פדא שנגיעות מצטרפות, מה ענה רבי עקיבא לרבי ישמעאל הרי גם הוא מודה בזה? אמר רבא, כוונת דבריו: את שבא לכלל מגע בכל צד אף מאחוריו, בא לכלל משא, לא בא לכלל מגע בכל צד לא בא לכלל משא.

שאל רב אויא סבא את רבה בר רב הונא, עצם סתומה שאין עליה בשר ויש בתוכה מוח, האם רבי ישמעאל סובר בזה 'את שבא לכלל מגע בא לכלל משא, לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא', ואינו מטמא, ובעור של שני חצאי זיתים מטמא משום שבא לכלל מגע מלפניו, או שאף בזה מטמא? אמר לו, 'עורבא פרח', והתכוון לדחותו לדבר אחר. אמר לו רבא בנו, והרי זה רב אויא סבא מפומבדיתא שמר שבח בפנינו שהוא אדם גדול? אמר לו, היום נקרא עלי הכתוב: "סמכוני באשיות", שמכח הדרשה של שבת הרגל שדרשתי היום ברבים סר כחי, וכיצד אענה לו על דבר שצריך טעם?

אמר עולא, שני חצאי זיתים שתחבן בקיסם, אפילו נשאם כל היום טהור. והטעם מהכתוב: "והנשא את נבלתה" שיכולים לקוראו 'נישא' כיון שחסר וא"ו, מכאן שצריכים כזית שניטל כאחד בלא חיבור אחר. שואלת הגמרא ממה ששנינו במשנה, היו עליו שני חצאי זיתים, מטמאין במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. הרי שאף שדבר אחר מחברו הוא מצטרף לטמא? אמר רב פפא, מדובר שיש חתיכת בשר מרודדת המחברת בין שני החצאים. עוד שואלת הגמרא ממה ששנינו, מודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים

שני חצאי זיתים מצטרפים אם מחוברים ונישאים יחד

והנשא את נבלתה" שיכולים לקוראו 'נישא' כיון שחסר וא"ו, מכאן שצריכים כזית שניטל כאחד בלא חיבור אחר. שואלת הגמרא ממה ששנינו במשנה, היו עליו שני חצאי זיתים, מטמאין במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. הרי שאף שדבר אחר מחברו הוא מצטרף לטמא? אמר רב פפא, מדובר שיש חתיכת בשר מרודדת המחברת בין שני החצאים. עוד שואלת הגמרא ממה ששנינו, מודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים

שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא? עונה הגמרא גם כאן מדובר בחתיכה מרודדת המחברת בין החצאים. ואומרת הגמרא שמצינו בזה מחלוקת תנאים. ששנינו במשנה בזבים, שני חצאי כזית מן המת, בין הנושאים ובין המסיטם טמא. רבי אליעזר אומר, אף הנושא. שואלת הגמרא, מה הוסיף רבי אליעזר הרי זה כחכמים? אלא צריך לומר: חכמים מטמאים בין הנוגע ובין המסיט בלא נישא. ורבי אליעזר אומר שהמסיט נטמא רק אם הוא נישא, שאין מטמאים אפילו במשא אלא אם כן מחוברים.

